

**Q. SEPTIMII|| FLORENTIS|| TERTVLLIANI||
CARTHAGINIENSIS|| PRESBYTERI, OPERA|| QVÆ
HACTENVS REPERIRI|| POTVERVNT OMNIA:||**

Tertullianus, Quintus Septimius Florens

Antverpiae, 1584

Ad amicum Philosophum de Nuptiarum angustiis, seu de Virginitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73633)

Q. SEPTIMI FLOREN- TIS TERTULLIANI CARTHAGINIENSIS

PRESBYTERI, DE BAPTISMO LIBRI MEN-
tio, ex eiusdem tituli libro cap. 15.

SED circa hæreticos sanè quid custodiendum sit, dignè quis retractet. Ad nos enim auditum est. Hæretici autem nullum habent confortium nostræ disci-
plinæ, quos extraneos utique testatur ipsa ademptio communicationis. Non debgo in illis cognoscere quod mihi præceptum est, quia non idem Deus est nobis et illis, nec vpus Christus, id est, idem. Ideoque nec baptismus vnus, quia non idem. Quem quum ritè non habeant, sine dubio non habent; nec capit numerat quod non haberetur nec possunt accipere, quia non habent. Sed de isto plenius iam nobis IN GRÆCO digestum est.

*His verbis etiam materia præcipua commemoratur libri Græci de Baptismo. Quandoquidem verò in dictum librum de Baptismo Annotat. nostris num. 106. nos hic tractaturos polliciti sumus, quæ sit Tertulliani sententia de Hæreticorum baptismo, cerè negare non possumus id ipsum sensisse quod B. Cyprianus; & fortassis propterea suppressum possit quis dicere hunc libellum, quum per Nicænum Concilium retractata est ea Africanorum quorundam Episcoporum sententia, quemadmodum in Vita B. Cypriani, & in Argumento Concilij Carthaginien-
sis de baptizandis hæreticis, latius deduximus. Nec verò mirandum, si illud paradoxon amplexus sit Tertullianus, quum eodem serè tempore celebratum fuisse videatur Concilium illud sub Agrippino Episcopo Carthaginensi, cu-*

ius meminit B. Cyprianus Epist. 71. ad Quintum, quod ipsum quoque & coetaneos Episcopos Africanos in eam pertraxit opinionem. Hoc enim satis indicare videtur ille Epist. 70. ad Ianuar. quum dicit sententiam illam tampridem ab Antecessoribus statutam, & apertius Epist. 73. ad Iubaianum, multos dicens annos intercessisse, ex quo sub Agrippino Episcopi plurimi hoc statuerunt. Atqui inter tempus, quo Tertullianus ante omnem hæresim librum de Baptismo conscripsit, & Africanum primum de hæreticorum baptismo, Concilium Episcoporum 72. quod celebratum fuit anno Domini 255. annos intercessisse citè 50. latius in vita Auctoris nostra comprobatur. Porro ad argumenta pro dicto Paradoxo ab Auctore huius adlegata, responsionem videre erit in nostris Prolegomenis.

Q. SEPTIMI FLORENTIS TERTULLIANI CARTHAGINIENSIS

PRESBYTERI, OPERVM FRAGMENTA
Parænetica.

Q. SEPTIMI FLORENTIS TERTULLIANI,

AD AMICVM PHILOSOPHV M DE NVPTIARVM
angustiis libri, Notula, ex B. Hieronymi epist. 28.
ad Eustochium, & lib. 1. aduersus
Iouinianum.

NT in principio Libelli præfatus sum, me de angustiis Nuptiarum aut nihil omninò, aut parum dicturum; & nunc eadem admoneo; vt si tibi placet scire, quot molestiis virgo libeata, quot vxor adstricta sit, legas Tertullianum ad Amicum Philosophum scribentem, & de Virginitate alios Libellos, & B. Cypriani volumen egregium; & Papæ Damasi super hac re verè ac profa composita, & Ambrosij nostri quæ nuper scripsit ad Sororem, opuscula. Non est huius loci Nuptiarum angustiis describere, & quasi in communibus locis Rhetorico exultare sermone; plenius super hac re contra Heluidium, & in eo libro quem ad Eustochium scripsi, arbitror absolutum. Certè Tertullianus, quum adhuc esset adolecens, lusit in hac materia, & præceptor meus Gregorius Nazianzenus, virginitatem & Nuptias differens, Græcis versibus explicauit.

Hæretici

TERTULLIANI
Cum Annotationibus
PAMELI
A. V.
36.

*Hactenus B. Hieronymus, cuius integras periodos ad-
duximus in medium, tum ne quid mutuum esset, tum ut
intelligat Lector, qui Veterum de Virginitate hodie tanto-
perè controuersa scripserint; quocirca magnopere optarim
existare hunc Auctoris libellum, siue prosa conscriptum, si-
ue potius, quod per verbum, lusit, indicari videtur, carmi-
ne. Quo fit magis, ut mihi non probetur cuiusdam viri e-
ruditi censura, qui existimabat hunc eodem esse librum,
cum illo qui inscribitur infra Tom. 5. Exhortatio ad ca-
stitatem. Præterquam enim quod illi adolescens scri-
pisse dicitur, & hunc sub finem vitæ scriptum constet;
etiam ex proposito minime tractat de molestis nuptia-
rum. Neque verò etiam illorum placet sententia, qui duos
diuersos libros Tertulliani dictis locis videri volunt, quum
vtrunque disertis verbis B. Hieron. inscriptum significet,*

*De molestis nuptiarum. Et qui an B. Hieronymus
adscribat Tertulliano etiam alios (quorum meminisse) de
Virginitate libellos, poterat præsumi dubitari iuxta
prios illius adiciones, si legeretur: legas Tertulliani Ad
amicum Philosophum, & de Virginitate alios Li-
bellos. Certe eiusdem penè sunt argumenti ad Vxorem
libri duo, ac dicta Exhortatio ad castitatem, & non
aliud tractat liber de Velandis virginibus; alios in super
de Virginitate, Continentia, & Castitate seruanda lo-
cos complures apud Tertullianum, ex Indice nostro inue-
niet Lector, & similiter in indice B. Cypriani. Cuius præ-
librum De habitu & disciplina Virginitatis à B. Hieron.
citatum existat etiam Epist. 62. ad Pomponium de Virgi-
nibus. Quibus omnibus in libro videat Lector & Adno-
tationes nostras.*

**Q. SEPTIMII FLOREN-
TIS TERTVLLIANI DE FATO LIBRI, MEN-
TIO ET FRAGMENTVM EX EIVSDEM LIB.
de Anima cap. 20. & Fulgentio Placiade
de vocibus antiquis.**

FOTESTATES enimverò præfunt. Secundum nos quidem, Dominus Deus, &
Diabolus æmulus; secundum communem autem opinionem & providentia, &
FATVM, & necessitas, & fortuna, & arbitrij libertas. Nam hæc & Philosophi di-
stinguunt, & nos secundum fidem differenda, suo iam nouimus titulo.

*Hactenus Auctor, cuius quum nullum exister opus,
vbi de quatuor illis tractet, mihi proorsus videtur adinde-
re ad librum suo titulo DE FATO, vtopere quem ab eo
conscripsit pateat ex citatione Fulgentij Placidis, iam
olim excusis cum Hygini Mythologus per verba sequentia.
Nam & Tertullianus in lib. quem de Fato scripsit, ita ait:
Redde huic fati primum problematis mancipia-
tum, in dict. Problema, lib. de vocibus antiquis. De fato,
præterea sub nomine Minutij Felicis olim existisse Libel-*

*lum tradit B. Hieron. Catal. script. Eccles. sue: Contra Ma-
themáticos, qui tamen quum & ipse disert. sit hominis,
non videtur cum stylo Octauij Dialogi eius conuenire. For-
tasus is ipse liber est, quem Tertullianus sic adscribitur,
vtopere quem non modo disertum, sed eloquentiss. alicubi
nuncupat. Alios qui aduersus Fatum scripserunt Au-
ctores, supracitatos habes Tom. 1. Apolog. cap. 1. num. 17.
& lib. de Anima cap. 39. num. 449.*

**Q. SEPTIMII FLORENTIS
TERTVLLIANI CARTHAGINIENSIS PRESBY-
TER, OPERVM FRAGMENTA EXEGETICA.**

**Q. SEPTIMII FLORENTIS TERTVLLIANI,
DE MVNDIS ET IMMUNDIS ANIMALIBVS
Questionum citatio, ex B. Hieronymi Epist.
125. ad Damasum.**

VERIT Damasus inter ceteras questiones Quæst. 3. Si omnia Deus fecit bona *Gen. 1.*
valde, quare Noë DE MVNDIS ET IMMUNDIS ANIMALIBVS præcepit, *Gen. 8.*
quum immundum nihil bonum esse possit. Et in nouo Testameto post visionem *Act. 10.*
quæ Petro fuerat ostensa, dicenti: Absit Domine à me, quoniam commune &
immundum numquam introiuit in os meum; vox de cælo respondit: Quod Deus munda-
uit, tu ne commune dixeris. Respondere B. Hieron. se scribit, duabus tantum quæstioncu-
AAA